

Erindisbréf vegna kröfu námsfólks og ungmenna um auknar aðgerðir vegna loftslagsbreytinga

LÍS – Landssamtök íslenskra stúdenta, SÍF – Samband íslenskra framhaldsskólanema, SHÍ - Stúdentaráð Háskóla Íslands og Ungir umhverfissinnar hafa blásið til verkfalls fyrir loftslagið á hverjum föstudegi klukkan 12–13. Verkfallið er innblásið af hinni sænsku Gretu Thunberg, sem hefur vakið athygli á alþjóðavettvangi með verkfallsaðgerðum sínum. Nú er Ísland orðið hluti af alþjóðlegri byltingu ungmenna sem krefjast raunverulegra aðgerða stjórnvalda vegna loftslagsbreytinga. Hingað til hafa fimm verkföll átt sér stað í Reykjavík en einnig hafa verkföll farið fram á Akureyri og Akranesi. Þann 15. mars söfnuðust saman yfir 2000 manns, að megninu til börn á grunnskólaaldri, og kröfðust aukinna aðgerða vegna loftslagsmála.

Íslensk stjórnvöld hafa þegar sett sér aðgerðaráætlun í loftslagsmálum til ársins 2030 þar sem er meðal annars gert ráð fyrir kolefnishlutleysi árið 2040. Það er jákvætt að sjá viðleitni til aðgerða, en betur má ef duga skal. Brýn nauðsyn er á því að blásið sé til enn metnaðarfullri aðgerða í takt við þá ógn sem blasir við og er það krafa námsfólks og ungmenna að íslensk stjórnvöld bæti í svo aðgerðaráætlun megi samræmast markmiðum um að halda hlýnun jarðar innan við 1,5°C á heimsvísu.

Auknar fjárveitingar til loftslagsaðgerða er forsenda þess að baráttunni miði áfram. Milliríkjadeild Sameinuðu Þjóðanna um loftslagsmál (IPCC) reiknast til að verja þurfi 2,5% af heimsframleiðslu til loftslagsmála á ári fram til ársins 2035 til að halda megi hnattrænni hlýnun innan við 1,5°C¹. Núverandi áætlun ríkisstjórnar hljóðar upp á 0,05% á ári næstu fimm árin, en það eru veruleg vonbrigði að sjá þær tölur blasa við og liggur í augum uppi að þörf er á verulegri innspýtingu. Ekki er of seint að snúa vörn í sókn og bæta fjármagni í málaflokkinn í næstu fjárlögum fyrir árið 2020.

Til að halda hnattrænni hlýnun innan við 1,5°C þarf samhentar aðgerðir stjórnvalda, atvinnulífs og allra þeirra sem til málanna geta lagt. Nauðsynlegt er engu að síður að stjórnvöld dragi þar vagninn, til dæmis með nýtingu Þjóðarsjóðs og kolefnisgjalds í loftslagsaðgerðir.

Stjórnvöld geta einnig sett atvinnustarfsemi leikreglur og þar eru eftirfarandi punktar nauðsynleg fyrstu skref:

- Öll ný stóriðja sé kolefnishlutlaus og að núverandi stóriðja verði orðin kolefnishlutlaus fyrir árið 2030,
- Öll ný skip gangi fyrir endurnýjanlegum orkugjöfum og líka þau eldri innan nokkurra ára
- Bann við olíuleit
- Enn hærra kolefnisgjald,

¹ <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/summary-for-policy-makers/>

- Aðgerðir gagnvart flugsamgöngum
- Allar vörur á neytendamarkaði séu merktar með kolefnisspori
- Bann við nýskráningu hreinna bensín- og dísilfólksbíla mun fyrr en áætlað er og ekki seinna en 2022

Loftslagsmál eru ekki einungis vandamál dagsins í dag, heldur munu afleiðingar þeirra vara um ókomna framtíð. Nauðsynlegt er að grípa til aðgerða í dag fyrir þá sem taka við á morgun.

Loftslagsverkföll munu halda áfram að eiga sér stað á hverjum föstudegi á milli 12 og 13 þar til sést vilji til breytinga í verki.